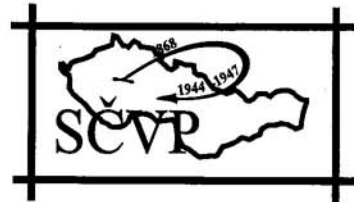

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

5/2004

Luck podzim 1943

Po přeapadení SSSR fašistickým Německem dovedl Hitler využít některých národnostních rozepří a hlavně pak nespokojenosti v republikách se stalinským režimem ve svůj prospěch. Byla to hlavně Ukrajina, obilnice Evropy, kterou chtěl získat na svou stranu. Proto slíbil, že po porážce stalinského režimu bude ustanovena samostatná Ukrajina. Tímto slibem si získal určitou část ukrajinského národa.

Zde si dovoluji použít svědectví spisovatele Karla Rychtera, který v knize „Přes krvavé řeky Čs. východní odboj bez cenzury a legend“ píše o tom, jak se čs. vojáci seznamovali s drsnou realitou Ukrajiny pod sovětskou vládou, jak jim mnozí vesničané vyprávěli o zvrstvech stalinismu. Někteří Ukrajinci mluvili před československými vojáky o tom, že by bylo lépe, kdyby přišli Němci, protože hůře než za Stalina být nemůže. (Pozn.: 2. díl knihy „Apokalypsa v Karpatech“, jež naváže na shora uvedenou knihu, je autorem avizována.)

Pamatuji se, že např. v Lucku se ihned po přechodu fronty začaly organizovat ukrajinské milice, které byly používány jako hlídky ve městě a u různých strategických objektů. Jelikož neměly ještě uniformy, byly v civilním oblečení. Teprve později měly tmavé uniformy. V té době se ještě snaha o spolupráci s Němci neomezila pouze na milice. V Lucku se začala organizovat větší vojenská jednotka, vyzbrojená lehčí palebnou silou. Po dobu několika měsíců bylo slyšet střelbu z blízké střelnice, kde se cvičila pěchota. Tato jednotka měla být nasazena na frontu.

Nadešel den, kdy byla uspořádána přehlídka. Po hlavní ulici Jagielonska pochodovali mladí, pěkně urostlí Ukrajinci. Byli oblečení do dlouhých přílehavých pláštíků s puškami přes rameno. Jednotka čítala 1800 mužů. Prošli městem, nastoupili do vlaku a odjeli do velké železniční stanice Kiwierce, kde se měli přemístit do vlaku, který je měl odvézt na frontu.

Po několika hodinách vznikl v Lucku velký poprask. Německá jednotka vyhlásila poplach a začala Ukrajince pronásledovat. Ti se totiž nepřemístili do dalšího vlaku, směřujícího na frontu, ale odešli do hlubokých okolních lesů k Ukrajinské povstalecké armádě. Žádné další pokračování pronásledování se nekonalo, neboť Němci se již v té době báli vstupovat do lesů.

Ukrajinci pochopili, že slib samostatné Ukrajiny Němci nikdy nesplní a začali proti nim bojovat. Také pokračovali v boji proti nenáviděnému bolševickému režimu. Ocitli se tak v bezvýchodné situaci, ale přesto prokázali, že nebyli na straně Německa, jak se mylně domnívali po válce i někteří občané tehdejšího Československa. Ing. Zdeněk Damašek

Vzpomínka na návrat do Čech

Po skončení druhé světové války se realizovala dohoda mezi vládami ČSR a SSSR o návratu českých krajanů z Volyně do staré vlasti, do ČSR. Celá naše rodina - dědeček, babička, maminka, malinká sestřička a já - tatínek už v ČSR byl, jsme se připravovali na dlouhou očekávanou stěhování. Stěhovali jsme se z Ládovky-Mstěšina, kde měli moji rodiče a prarodiče mlýn. Bylo to v březnu 1947 a mě bylo 9 let. Z nádraží v Lucku, kde byl

dlouhý transport sestaven z nákladních vagónů, jsme se rozjeli k našim hranicím. To bylo radosti, ale i starost o stěhované věci a dobytek.

Chtěl bych uvést několik příhod, na které si vzpomínám.

Mezi Luckem a naší hranicí jsme několikrát stavěli, jak to při takovém transportu bývá. Při této příležitosti nás téměř pokaždé „navštívili“ zaměstnanci sovětské dráhy s kladivky na dlouhých násadách - koloťuci, a prohlásili, že tento vagón není schopen dalšího provozu. Důvod: špatná ložiska, prasklá pera apod. Že je vagón schopen dalšího provozu je přesvědčila až láhev vodky a kus špeku. A jelo se dál. To se opakovalo až k našim hranicím.

Vzpomínám si na příhodu, když jsme opět stáli na nějakém nádraží (asi ve Stryji). Na chvíli jsem vylezl z vagónu. Na vedlejší koleji byla montážní jáma plná špinavé vody. Na hladině bylo plno listů a smetí, takže nebylo znát, že pod tím je voda. Samozřejmě, že jsem tam spadl. Vylezl jsem jak vodník a než mě maminka převlékla do suchých šatů, stačila mi nařezat. Po mě tam spadlo ještě několik strejců k velkému obveselení ostatních, ale ti už výprask nedostali.

Další příhodu jsem měl již na našem území. Bylo to v nějaké větší železniční stanici na Slovensku. S mým dědou jsme opět vystoupili a vydali se na průzkum nádraží. Všude bylo plno zajímavých věcí. Najednou se vlak rozjel a my jsme byli od našeho vagónu dost daleko. Děda mě chytil za ruku, vlak jsme doběhli a naskočili do brzdářské budky. Takto jsme projeli několik stanic než vlak opět zastavil a my se mohli vrátit. Naši o nás měli strach, nevěděli, co se stalo a kde jsme zůstali. Já dostal opět vejrask a s dědou nemluvil ani dvířka od kamínek. Nakonec jsme ale byli všichni rádi, že to tak dobře skončilo.

Vlastimil Šebesta z Děčína

Životní příběh mého otce, Josefa Ledviny

(Pokračování) Alice Slavíková

Když začala 2. světová válka, bratr se sestrou se již osamostatnili, založili rodiny a odstěhovali se. Tatínek zůstal s rodiči, kteří již byli starší a proto nenarukoval na frontu. V roce 1941 se oženil s Emilií Pokornou z Máslenky. V roce 1943 se jim narodila dcera. Doba byla velice zlá. Ve dne se pracovalo a v noci hlídalo. Krajem se přemísťovali různí uniformovaní vojáci, těžko se rozeznávalo, ke které armádě patří. Brali jídlo, dobytek, běda, kdyby jim někdo odmítl něco dát. Každý byl rád, že vyvázl se zdravou kůží. Vraždilo se pro nic za nic. Němci, donuceni k ústupu, se mstili na nevinném obyvatelstvu. 5 km od Terešova vypálili celou vesnici Český Malín. Tatínek se podílel na likvidaci pozůstatků, důstojným uložení ostatků, na malínském hřbitově. Na hrůzné vzpomínky nemůže zapomenout, upáleno bylo několik příbuzných.

Po příchodu Čs. jednotky na Volyn vstoupil do ilegální organizace Blaník. Ta pořádala různé sbírky na pomoc bojujícím. V této době se tatínek s mnoha dalšími dobrovolně přihlásil k Československé jednotce, která měla hlavní štáb v Rovně. Po 60tíkilometrové strastičné cestě do Rovna dorazili, ale zde se nezdrželi dlouho, přemístili se do Lucka. Rodiny zůstaly

bez otců a na veškerou práci zůstaly ženy s dětmi. Neměly to vůbec lehké. Veškerá péče o hospodářství byla na nich. Staraly se o dobytek, obhospodařovaly pole. Jezdily s koňmi do lesa pro dřevo, aby bylo čím topit. Mnohdy potkávaly jezdince, kteří utkali před smrtí a prosili ať je neprozradí. Nezřídka narazili v lese na hroby postřelených lidí, někteří ještě žili, ale nebylo jim již pomoci. Tyto výjevy se jim objevují ve snech do dnešních dnů. Žádná osobní doprava neexistovala, všude se chodilo pěšky, někdo měl kolo nebo koňský povoz.

Na trhy se jezdilo prodávat maso hospodářských zvířat, aby bylo možné koupit nejnужnější pro život a nedalo se získat jinak. Cesty byly velice špatné. Často ani nedojeli, potkali je vojáci, ani nevěděli, ke komu patří, sebrali jim vše a nakonec byly rády, že vyvázly živé.

Tatínek sloužil u ženistů. S touto jednotkou prodělal boje u Dukly. Boje to byly ukrutné, žádný pamětník na ně nemůže zapomenout. 6. října překročil náš Čs. sbor státní hranici a zastavil se v prostoru Vyšnij Komárnik. Zde se tatínek dovídá, že mu padl bratr před slovenskými hranicemi a švagr po jejich překročení. Svůj nesouhlas s tímto počínáním projevoval o počasi, přšelo, padal sníh, mrzlo, všude bylo samé bláto, zima, neschůdný terén, ale přesto každý toužil po míru, po návratu domů. Poprvé byl tatínek raněn u Jaslisek v Polsku. Z tohoto zranění se brzy vrátil na frontu ke svému ženijnímu praporu. Odminovávali minová pole, aby se mohly tanky a těžké zbraně dostat kupředu. V polovině dubna byl přefazen ve Vrútkách ke koním. Koně měl od malička rád. Fronta dorazila 7. 5. 1945 do Holešova, kde na tatínka čekalo velké nebezpečí. Když dopovázal velitele k mostu podle rozkazu, najel s kočárem na minu a byl těžce zraněn. Měl šest kovových střepin v těle. Velitelům se našťastí podařilo vyvážnout bez zranění. Zdravotníky byl nalezen, ošetřen a odvezen do Fryštáku, kde byla brigádní nemocnice. Byl operován bez narkózy. Střepiny měl nad žaludkem, mezi žebry v zádech, u páteře a jednu v noze. Střepiny nad žaludkem a v noze má dodnes, ostatní mu při plném vědomí vyoperovali. Není slova, která by toto utrpení dokázala označit. Z rot, která čítala 133 mužů, zůstali 2. Tatínek byl raněn 7. 5. 1945 a 8. jim sestra Šmidtová oznámila, že je konec války. Byla to pro raněné velká pomoc, podpořilo to jejich chuť k životu, který měli někteří na vlásku jako můj tatínek. V této nemocnici se tatínek setkal se sanitářem, který pocházel také z Terešova, který ho přenášel na operační sál. Napsal rodině v jakém je stavu a že asi dlouho žít nebude. Postupně podle závažnosti zranění převáželi pacienti do Zlína do Bat'ovy nemocnice. Nakonec jich odvezli jen pět, protože ostatní zranění zemřeli. 13. května byl tatínek na prvním převazu, na který nedokáže zapomenout. Další převazy byly již snesitelnější. Když se trochu zotavil a začal komunikovat, dověděl se od sestřičky, která ho ošetřovala (po letech se s ní sešel - je to pí Malinská, která se nyní obětavě stará o pražský region), jak to s ním všechno bylo, jaké ošetření mu bylo poskytnuto, co usílí stálo lékařský tým i jeho, aby ho zachránili, i oboustranná radost, že se to nakonec povedlo. Zůstává vděčný všem, kteří mu zachránili život.

Na třetí výročí vyvraždění Českého Malína (kdy byl ještě v nemocnici), jela na Volyn

